

MALI MUSOW KA TONBA YE LAJEBĀ KE

BAMAKO

oso kalansira minisiriso
likukalan nyémogoso
Bamakò

Boli : Tanisabanan
Marisikalo san 1987

Nyébila.

An ka san kura foli

An balima balikukalandenw ni balikukaramògòw, san 1986 banna. San kura daminèna. San min bannen filè nin ye, o san in kònò, an ye baara caman kè walasa ka kalanbaliya kèle an ka jamana kònò.

Jamakalan ye sira sòrò dugu caman kònò. Musow ka kalan bè kan ka sabati. Baara caman kèra, nka min bè kò o de ka ca.

An balimaw, a nyininen bè bée fè, bée k'i cèsiri walasa ka balikukalan sinsi kosèbè an ka jamana kònò.

San kura daminèna. An bè dugawuw kè malidenw ye, cèw ni musow,

Ala ma kalan sinsinna an ka jamana kònò,

Ala ka si, kènèya ani lafiya di balikukalandenw ni balikukaramògòw bèe ma.

Ala ma jamana taara nyè.

MUSOW KA KALAN

An b'a don, ko san o san, sètanburu kalo tile 8, dinyè fan bée la, nyènajèw bë kë ka nyèsin balikukanlan ma. O kun tè dò wèrè ye, ka kalanbaliya kélè jamanaw kònò. O nyènajèw senfè, fèn caman bë kë walasa mögów k'u hakili jagabò kalan nafa ani kalanbaliya kélèli kan jamanaw kònò.

Nyinan, balikukalan baarada nyèmögów n'a baarakèlaw y'a fò, ko jateminè ka kan ka kë musow ka kalan-ko kan.

An bée b'a don ko kalanbaliya ye dibiba ye. Ale de bë kë sababu ye ka jamana tò kò. A bë se ka jamana nagasi. Kalanbaliya kélèli hukumu kònò, an faso wulila k'i jò. Nyèmögów y'a nyini bée ka dege kalanjè ni sèbènni na, bée ka se k'a tògo n'a jamu sèbèn, k'a kalan. O baara nyèsinna malidenw bée ma, cew ni musow mögòkòròbaw ni denmisènw. O wulikajò këra sababu ye ka balikukalan sinsin Mali kònò.

Balikukalan bë senna a ka ca san 15 ye. Mali kònò bi, balikukalanso minnu dayèlèlen don, n'u ma caya ni 2.500 ye, u tè dësè o la. Kalanden minnu b'u kònò o fana ka ca ni kalanden 38.000 ye. Nin kalandenw bée bë se k'u magow nyènabò an ka kanwna. Nka o n'a ta o ta, an balimamusow ka dògòn nin jèkulu in na. Mali kònò, muso minnu bë balikukalauna, olu man ca ni muso 750 ye. Muso kalanbaliw ka ca kosèbè. Nka o tè Mali kelen ye. Fan bée, farafinna ni farajèla, muso kalanbaliw ka ca ni cè kalanbaliw ye. O muso kalanbaliw ka ca kungokònòmusow de fana la.

Mun y'o kë ?

Musow kalanni ye fèn ye, fèn min n'a ka gèlèn kosèbè bawo u jòyòrò du kònò, faso kònò, o ka bon. N'an y'a lajè, musow bë baara minnu kë tile kònò, o ye fèn ye min barika

ka bon. O baaraw tilalen don tilayòròba fila ye : musow ka sokònobaaraw ani u ka kènèma-baaraw.

1) Musow ka sokònobaaraw :

Musow joyòrò so kònò, o ye fèn ye, fèn min donnebè bée fè. Furumusow don, denbaw fana don. O lalahaya kòson u cèsirilen don sokònobaara misenw bée la. U bë tobili kë, ka nyò susu, ka ji ta, ka taa dògò nyini kungo kònò, ka finiwko, ka denw ladon, ka sow saniya.

Nin kewalew matarafalen don musow bée fè. Nin baaraw bë kë musow fè don o don k'a ta fajiri ida fo saafo. Lafinyè t'u ye.

2) Kènèmabaaraw :

Kènèmabaaraw bë se ka wele fana kérèfèbaaraw. O baaraw ye cikè ye, jago, baganmara ani baara wèrèw. An ka kungokònòmusow bë onin baaraw bée kë. Samiyè mana se, a ka dògòn, nyòforonin, tigaforonin wali-ma maloforonin tè wulakònòmuso minnu bolo kérèfè, u bë min sènè. N'u ye dò sènè du foroba la, u bë t'u biri u yèrè ka foronin na ka tile to laban o sènèli la.

Wulakònòmusow bë jago fana kë. U bë taa dògòw jò dugu ni dugu, ka du musakaw labèn.

Mali kònò, yòròdow la, musow bë baganmara kë, u b'u cèw dèmè jègèmòn na. Musow ka baarakètaw ka ca, a bée tè se ka fò.

Nin baaraw faralen sokònòtaw kë li kan, tò si tè to musow la. U bë sègèn kosèbè. Musow bë tile bée ban baara la, lafinyè t'u ye. U tè hali waati kunkurun sòrò ka taa kalanyòrò la, hali ni balikukalan bë kë sufè de, bawo su mana ko o b'a sòrò u sègènen don u ka baaraw fè. Nka o dòròn tè sababu ye ka

Musow bali ka taa balikukalan na. Sababu wèrè bè yen, o ye furukèw ka keleya ye. Yorò caman na balikukan bè kè sufè. Cè caman tè sòn u musow ka sufèbòli ma.

Nin wale ninnu bée de ye sababu ye ka musow fari faga balikukan na. Kalanbaliya bè se ka kèle cogo di sa an ka jamana kònò ni musow ma kalan ? An ka kan ka fèerèw de tigè minnu b'a to musow na se ka kalan.

- ✓ Jamana caman na bi, minnu bè se u yèrè kòrò, o jamanaw kònò, i bè t'a soro nafolo min bè don kèle kèle minènw na, o de ka ca ni kalan ta ye. An yèrè dun b'a dòn k'a fò ko wolo bè kan ka kèle, ayiwa mögòw bè ka caya dinyè kònò. O kosòn, kalanbaliya bè k'a sinsin jamana caman kònò. An yèrè fè Mali kònò, a bari-kalen don bawo musow tè ka kalan fewu. Olu dun ka kalanbaliya bè tiniyèliba de don an kun. Walasa ka kalanbaliya kèle f'an ka wuli k'an jò k'an cèsiri. Kalan tè cew dòron nafa. A bè kèle sababu ye ka yèlèma don musow ka kewalew caman na.

Musow bè dèmè cogo di walasa u ka kalan ?

- 1) Fo ka musow dèmè, k'u ka baara-kétaw nogoya u bolo. O tè se ka kèle n'u ma dèmè ni baarakèminènw ye i n'a fò : susulikèlan, wòròlikèlan, gakuru janaw ani minèn wèrèw, minnu bè kèle sababu ye k'u lafinyè baara dòw kèle la. O la, u bè se ka waati kunkurunin dòw sòro ka kalan kèle.
- 2) Cew ka kan k'a dòn, k'a faamuya, ko musow kalanni nafa b'u fana kan. U ka kan ka musow yamaruya u ka taa kalansow la su fara tile kan.

3) Musow yèrè ka wuli k'u jò u yèrè ka kalanko lahalaya la, bawo fosi t'i yèrè ka cèsiri bo. U kana kalan kèle bolokòfèfèn ye k'a sababu kèle u ka tilekonobaaraw ye.

- 4) Musow kalanni kana dulon u ka musoyabaaraw dòron na. U ka kalan hukumu kònò, fèn o fèn nbè hadamadenya sabati, ka yèlèma don u ka kewalew la, u ka kan k'olu kalan, k'u siraw taa-ma.

N balimaw, a bè fò : "ko n'i ye cè kelen kalan, i ye mögo kelen kalan, nka n'i ye muso kelen kalan, i ye jamanadenw bée de kalan".

O tuma, an k'an jija ka muso caman kalan.

Ibarahima SÒ
Kiimèlikèla
Balikukan baarada
Bamako

KAMALENBA

- Don do, Sinima Babènba da la, n ka biyesongò tun ma dafa. Dugu derr misèn tòw b'a kè cogo min, n fana ye n jo jama tèmèsira kan, walasa ka maaba dò deli wari la. N ye kamalennin parelen dò natò ye. N ye n nyèsin a ma.

- Patoròn, i ni su.
- N dògò, i ka kènè wa ?
- Patoròn, i tè n sòn duuru nka ka biyesongò dafa ?

- I ko di ?
- Ka n sòn duuru, n ka...
- Kòngò de b'i la wa ? Kuma, kuma, kuma kè.
- Kòngò tè n na, èe... òwò kòngò de b'e n na.

- Ni kòngò de b'i la, i fa bë min ? Han, i fa bë yòrò jumèn ? A-yiwa, ni kòngò de b'i la, n tè, n tè dòròmè d'i ma.

O waati la, polisiw donna jama la. F'i tun ka kè yen, ka kama len in pantò ye ka sinsan minè. N fana yèrènyinintò ko : jaa nyè rè ka fisa ni nin patoròn in ye. Kamalenba ka ca Bamakò, nka dòròmè t'u kun.

X
Tumani Yalan SIDIBE
Kangaba
kalo san 1986

SIKASO SUGU

Sikaso sugu bë dugu cèmancè la. Bitigiw bë yen i n'a fò u bë dugu tòw fana la cogo min. Nka Sikaso sugu nafa ye sènèfènw dë ye. Dògò bë jò kari de. O don, sugu bë fa kosèbè. Sènèkèlaw bë na n'u ka sènèfènw ye ka caya. Kabi sògoma, mògòw bë na ka bo dugu wérèw la. Bamakòkaw fana bë na fènw san. Segukaw bë na. Bugunikaw bë kè yen fana ani dugu wérèw mògow i n'a fò Moti, Kulukorò, Gawo... Mògow bë na fana ka bo Burukina and Kòdiwari. Mògow bë na Sikaso dògò la barisa fèn caman bë yen : woson, ku,

bananku, pòmitèri, malo, sanyò, kaba, fini, jiridenw, ncogon, go-yò, gan ani fèn caman wèrèw. Jiridenw fana da man gèlèn. Mògò bë nin fèn ninnu bëe sòrò nògoya la. Bëe b'i sagonafènw sòrò. N'i sera Sikaso dògodon, i bë mògò caman sòrò sugu la. Sisèw fana bë feere yen, ani baganw. Olu feereyòrò bë sugu kòrònfe.

Mògò caman bë na sugu la o don barisa fèn bëe santa bë sòrò, a-yiwa fana u da ka di.

Musa SANOGO Lakoliden SIKASO

KOROKE NI DOGOKE

Nin kéra cè dò n'a dògòkè ye. Sunguruntigè tun ka di dògòkè in ye kosèbè. Don dò, a n'a ka sungurun dò nana so. U donna so kònò. Sungurun in ko, k'ale tè baro kè, ko fo ni dògòkè ye bakasi kè.

Jaa o y'a sòrò kòròkè jolen b'u ka so da la, o b'u lamèn.

Dògòkè ye sungurun in deli cogo bée la, a ma sòn. Dògòkè ye bakasi kè. Kòròkè tagara a da.

Dugu jèlen, daraka sigilen tuma min, dògòkè nana k'a bë dumuni kè. Kòròkè y'i kanto dògòkè ma, k'a juguyara de, ko fo ka bakasi kè. Dògòkè wulila ka bò daraka kunna. Tielafana mòlen, kòròkè y'a kè ten. Dogòkè wulila tugun. Maioya fè, dògòkè fasara, ka fasa.

Don dò, kòròkè muso ye dògòkè nyininka, a y'a nyèfò a ye. O ko, nin man gèlèn, su in na, i ka n'i jò an ka fènètèrè kofè. Sufè, muso ko,

k'ale tè baro kè ko fo n'a cè sònna ka kè bagan ye a ka yèlèn a kò kan. Kòròkè y'a muso deli k'a deli nka a muso ma sòn.

Kòròkè y'i biri, a muso y'i pan k'i sigi a kò kan. Dògòkè ye a kè yèlè ye ka taa a da.

Dugu jèlèn, u nana daraka dunna. Kòròkè ko tugun, a juguyara de fo ka bakasi kè - Dògòkè ko, è, a juguyara sa de, fo dòw bë faliya kè.

Kòròkè y'a kun majigin, a ma fèn fò tugun. Dògòkè y'a yèrè sòrò, kabi o don. X

Docèn KONARE
Santanbugu
Nyosonbugu
mara la.

SIKASO

N bëna Mali marayòrò sabanan de sigicogo n'a kònòkow de fò aw ye.

Sikaso sigilen don Mali ni Kòdiwari ani Burukina danfaraw cè. Dugu ba don. Kafo wolonwula de b'a kònò : Buguni, Sikaso, Yoroso, Yanfolila, Kucala, Kajolo, Kòlònjèba.

Siya caman bë Sikaso : bobòw, Sénafòw, Miyankaw. Sanji bë labòli kè Sikaso mara la, o de y'a to sòrò min bë kè yen, a tè kè Mali yòrò si. Sikasokaw bë fèn caman sènè : malo, nyotiga, koori, kaba, fini, woson, ba-

nanku, jiridenw, ani fèn caman wèrèw. Balikukan sinsinnen bë Sikaso kosèbè. Sènèkèlaw bë kalanjè ni sèbènni kè an ka kanw na.

An ka kalan, kalan bë sòrò yiriwa.

Bubakari MABA
Lakoliden
SIKASO

JIBUGU TON

Jibugu ye dugu ye min bë Kilela mara fè. A ni Kilela cè ye kilo mugan hakè ye. Balikukalan daminèna Jibugu a san tan ye nyinan ye. An bë don min na bi, Jibugukaw b'u kabaa raw bëe k'u yèrè ye : forosuma, kòorijate, sannifeere. Balikukalan ye nafa lase jibugukaw ma. U ye so caman jò : dògòtòròso, nògòbilayòrò, Ntènèn o ntènèn, denmisèn ka niwakinita bë kè. Kalanso jòra, don o don kalandenw bë taa kalan kè. Ba-

sikili kelen bë jibugukaw fè sannifeere hukumu kònò. Jibugu denmisèn bëe bë se lètèrè sèbènni n'a kalan ni na sisani.

Ni sannifeere banna, jibugu denmisèn bë nyènajè sigi senkan, ka sòrò ka san kura baaraw daminè.

An ka kalan, kalan nafa ka bon.

Alasani Kònè Bugula - Sikaso.

BALIKUKALAN NAFA KA BON

Balikukalan nafa tè se ka fò ka se a dan na. Ko kalanbaliya ye dibi ye, o ye tinyè ye dèrè. Fòlò, hali kalanso kelen tun tè anw ka dugu kònò. Kabini an ye kalanso jò, an ye karamògò nyini nyèmògòw fè. Karamògò nalén, dugu mògòw, cew ni musow, bëe nana kalan na. Sisan, kalan kèra sababu ye ka dibi bò an nyè na. Yeelen kura donna an kan, faamuyali nana, o kèra nyètaa ye.

Anw ye nafa jumènw sòrò ?

- An b'an ka forow suman, k'u dan dòn, k'u taari hakè dòn.
- An yèrèw bë nògo dòn.
- An bë bagajiw suman, k'an ka koori furakè.
- An bë jè ka dugu saniya

- An jèra ka birigadi : sigi senkan min ka baara nyèsinnen bë tasuma fagali ma an ka yòròw la.
- An bë sijòlan don an ka nyòsiw n'an ka kòorisuw la.
- Nyinan, an kèra awe ye.
- Animatèri nana, a bë k'an ka musomisèn ni npogotigiw dege kallali la ani cew ni denw ladoncogo nyuman na.

- Cèkòròba minnu ye farafinna dòn-nikèlabaw ye, olu dòw ye kayèw san k'u ka dònkok n'u ka sekow sèbèn walasa an ka ko kòròw kana tunun.

Anw bë dugawuw kè, Ala ka balikukalan sinsi jamana kònò.

Musa MAKALU
SIKASO

KAMALENTIGELA

Nin këra muso dò ye. A ka kama-lentigè jugyara kosèbè, f'a cè bo-ra a kalama. Cè ye fèerè jumèn tigè ? A ko a muso ma, k'a bë taa dugu la. Cè taara a munumunu dugu kofè. Su kòròbayalen, cè nana so. O waati la, kamalen dò tun bë muso fè. Kamalen in ko muso ma, k'an dun bë nin kè cogo di bi ? Muso ko, k'o man gè-lèn, ko dagaba min bë so kònò, ko kamalen ka don o kònò. A girinna ka don daga kònò, ka daga datugu, k'a mankan sumaya pewu. O la dòron, mu-so cè donna so kònò. Muso k'a këra di ?

U b'o sigi la, kamalen wèrè nana don so kònò, o nana muso cè so-ro yen. O ko : "aw ni su". U y'a la-minè. O maloyalen y'i jò. Cè y'anyi-ninka a nana min na. A ko, k'a ba-de y'a bila ka na dagaba singa. Jaa mogò bë dagaba in kònò. A ye daga

ta, ka bò n'a ye. A taato, a y'a kan-to a yèrè ma, ko Ala y'ale kunnadi-ya. Jaa ale t'a dòn ko mogò bë daga kònò. A y'o fò dòron, kamalen min bë daga kònò, o y'a kanto k'ale de suturala bi. O fòra yòrò min, cè ye daga fili ka boli ka taa so. Kamalen do in fana joginnen y'a ka so magèn.

Sunguruntigè man nyi, kamalen-tigè fana tè muso nyuman ka baara ye.

Docèn Konaré
ka bò
Santanbugu,
Nyòsònbugu
mara la.

BALIKUKALAN

Balikukalan këra sababu ye k'anw ka sènèkèlaw bò dibi la. An ka sè-nèkèlaw tun tè se k'u yèrè ka kow nyènabo u yèrè ma. O tun ye caman bò jamana ka sòrò la. Sènèkèla caman tun tè se k'u ka foro baara ko-nyuman. U tun tè nògò doncogo dòn, u tun tè kòori pònpecogo dòn. U tun tè hali u ka foro hakè dòn. Nka ba likukan ye sènèkèlaw dèmè ka nin fènw bëe nyèdòn. U b'u ka duguw kow nyènabo u yèrè ma : sannifeere, niwakinita, jiriw lakanali, bagan-mara, kalan ani fèn wèrèw.

Balikukalan nafa ka bon duguyi-riwatòn sigili la kosèbè. O de la an b'a fò ko balikukalan nafa tè se ka fò ka ban. Balikukalan nafaba yera an ka jamana kònò, dugu caman sera ka tòn sigi.

An ka kalan walasa an ka jamana na se ka bò nògò la. Kalan bë sòrò yiriwa, a bë jamana taa nyè.

An ka kalan walasa an ka se 'ka baaraw kë ka taa nyè. N'o këra, an ka sòrò bë sabati, an ka jamana bë jò.

Musa SANOGO
Lakoliden SIKASO

KALAN

Balikukalan ye min lase anw ka nafa ye. jamana denw ma, o ma dogo mògò si la. A y'an ka mògòkòròba caman bò fili la. U bè sènècogoyaw dòn ko nyuman. Cèw ni musow bée b'u ka lètérèw sèbèn u yèrè ye ka bò dugu fo dugu wèrè. Musow fana bè ko caman dòn sisàn, k'o sababu kè balikukan ye. U bè niwakinitacogo dòn, denw ladoncogo, ani fèn caman wèrèw.

Musow bè dumuni saniyacogo dòn, ani ji sènsèncogo. U ye gakuru ñana

Dugudenw yèrèw bè sannifeere kè, hali u tè fili. U bè jate kè ni mansin fana ye. X

An bè barika da balikukalan nyèmògòw ye su ani tile. Kalan kèra sababu ye ka sòro yiriwa anw ka mara kòndò.

Bubakari NIMAGA
Lakòliden
Sikaso

NYINE NI JAKUMA

Nyinè taara karamögökè dò fè, k'a dugawu kè min bè ale bò min yòrò ka baara k'a ye, baara min b'a to a in na. bè si sòro. K'a to o kuma la, jakuna bòra a kofè, ka na a sen da ku kan.

Nyinè y'a yèlèma, a ye jakuma ye. A ko karamögökè ma, k'ale nana baa- ca min na, a k'o bila. Sisan, a ka

Musa Bonè ka bò Neegu,
Soye Kubeda la
Moti

AN BE TAA MIN ?

Hadamadenya nyètaa kèra haminanko ye.
 Denmisènya donna bogò la an bolo.
 Kunun demisèn tun ye bée jè ye.
 Muso kelen den tun ye muso bée aden ye.
 Cè kelen den tun cè bée den ye.
 Den fa kulusijalakelen nyogon tun y'a faw ye.
 A ba filanw tun y'a baw ye.
 Barofò banna bi, binafò tè mèn tulo la tun.
 Halalafènko ye hadamadenw fiyen.
 N'i k'i bë min den bila sira nyuman kan,
 Den b'i jaabi : i fara n na, i tè n balo.

Ba b'i pan ka bò du kònò,
 I b'a kan mèn : a'y'aw kunbò n den kan !
 Hakilinyumantigi, yaniya nyumantigi
 Malolen b'a kun biri, k'a kun komi.
 Ko an bë taa min ?

Amadu JARA
 Zanabugu

FAANTAN JO TE KELE LA,

Nin kuma in bë fò an ka jamana kono kabini tuma jan. A kòrò ye mun ye ? A kòrò ko ni faantan ni faama kélèla, a kèra cogo o cogo, jo bë di faama de ma. K'a da mun kan ? K'a d'a kan se tè faantan ye. Nka n'an y'an hakili jagabò, ka kuma in lajè, kuma don, min kòrò ka dun kosèbè. Kuma in bë mun nòfè ? A b'a nyini ka faama to faamaya la, ka faantan to faantanya la. Ko o : ko, n'a kèra faantan na, a kana fèn fò, a kana kélè kè. N'a ye kélè kè, kélè tèna diya a la. Jo yèrè t'a bolo ka faama kélè.

Ne hakili la, nin kuma kòrò ninnu ka kan ka lagosi kosèbè k'a d'a kan u bë maa ka maaya lanogò. Cè o cè, dusu ka kan ka kè i kònò, i ka wuli i jokèlè la. N'i m'o kè, hali muso taafetigi ka fisa n'i ye.

Maa o maa, i ka kan ni josariyaw ye, josariya minnu b'i ka maaya lakana, k'i ka ga lakana. N'i ka josariyaw lagosira, wuli i k'i jo i ka kélè kè ; n'i ma kélè kè, i tè

maa ye. Bagan de jo tè kélè la.

- Ni faama ye min kè Ala y'o kè. An ka jeliw b'o fò ka caya. Maa wèrèw b'a fò. Tasuma ka don i siso la, mögò m'a don, i ma mogo donto ye, i tè fosi seere ma ; n'i y'o da Ala kun, o bë faamu. Nka mögò ka na tasuma don i siso la, k'a jeni, n'i ma fèn fò, i ma fèn kè, i ni bagan bée ka kan. An bë fèn caman da Ala kun, dò wèrè tè siranya kò walima fugariya.

- Faantan nana dinyè sen minè a bosobagaw ye.

Kuma kòrò dò wèrè filè nin ye. Dinyè man di jòn ye ? Bèe ka kan ka fèn sòrò sogo min na, n'i y'i yèrè kè senminèna ye, dò k'a bée ta k'a dun, k'a kolow fili i kòrò, Ala nò t'o ye bilen. I yèrè ka fugariya n't ka kunfinya nò b'a la.

Nin kumà saba ninnu ; faantan jò tè kélè la, ni faama ye min kè Ala y'o kè, faantan nana dinyè sen minè a bosobagaw ye ; bée ka kan k'i hakili jagabò u kan, k'u faamu kosèbè.

Musa Jaabi - Bamako

DINYÈ DONI

N den, doni girin bée la,
Dinyè nyogòn tè.
Nka munyun de b'a fègènya,
K'a kè folofolo,
I n'a fò koorimugu.
E m'a dòn wa,
Ko munyun de bè sèfan ti ?
N den, hami ye ko jugu ye ?
N den jigitinyè ye ko jugu ye.
Nka nden,
N'i y'u finsigi kè munyun ye,
U bè nògoya fo k'u diya.
N den, e ma Nahawa DUNBUYA kan mèn wa ?
A ko : dan tè dinyè la, sabali kò.
O ye tinyè ye,
Barisa sabali de ye munyun tògò lèngo ye.
N den, munyun.
N'i munyunna, i na balo.

Tumani SIDIBE
Kangaba

J O R O

An bè taa min sisan jamana in kònò ?
Kòròn ! Kaba finnen don.
Tilebin ! Kaba finnen don.
Kènyèka ! O bè ten.
Worodugu ! O kérèbètè.
N'i y'i bolo fa fèn min na, k'i b'o sin i da ma,
o bè burun.
O buruncogo tè don, a mankan tè mèn.
N'i ye fèn min da i kun, hali ni tòni don,
Fin'yè bè taa n'o ye fulufulu,
A taacogo tè don, a taakan tè mèn.
Ne jòrola, n hamina, n siranna.
Ko kalan ye nyètaa fitinèyeelen ye.
O bè san min ?
O bè san kalanyòrò la, n'an k'o ma lakòliso.
O fitinè ye mun ye ?
O ye gafe ye, dipulòmu.
O min tè sòrò nyani ni tirikitaraka ni tabataba kò,
O tè mènè tun,
O yelen dugala,
O kèra so masiri ye,
Masiri min bè mögo dusukasi n'i nyè dara a kan,
k'i miifiri a sòròcogo la.
E ka tila k'a ye, a nafa kèra min ye :
Garibuya, kelennakuma, hakiliwasowaso, nyèji sumalen.
An b'a kè cogo di ?
Jòrò ma na sa ?

Amadu Sali
Lafiyabugu Bamakò.-

MADAMU JOPU FATUMATA SANOGO KA JEMUKAN

Madamu Jopu Fatumata Sanogò bë baara kë Sikaso. A ka baara nyèsinnen bë balikukalan ma Sikaso mara kònò. A cèsirilen don kosèbè a ka baara fè. Balikukalan seliba la, a ye tònsigi nafama dò kë Sikaso. Jèmukan min flora o senfè, b file.

N balimaw, aw salamalekun.

An sira hèrè la, Ala m'an tilenna hèrè la.

An ka foli kérénkérénnen bë goférénama ye, ani politiki ni sèriwusidaw nyémogòw, ani an balimamuso minnu nana an ka nijn nyögonye in na.

Sétanburukalo tile 8 ye balikukalan seliba ye dinyè jamanaw kònò. San o san, o selidonba in bë kùnbèn an ka jama kònò ni nisondiya ani cèsiri ye. Nisondiya, k'a da an ka baara kélénw kan, cèsiri, k'a da an ka baara kétaw kan.

Nyinan seliba in nyèsinnen bë an musow de ma, musow ka kalan.

Sétanburukalo tile 8 in sugandira munna ? San 1965 nan, dinyè seleke naani minisiri minnu ka baara nyèsinnen bë kalan bolofara ma, u ye nyögonye kë Teheran, Iran jama faaba kònò. O nyögonye in senfè, a jira la k'a fò ko jamana si

tè bò nògò la ni kalan-baliya ma kélè. Kabini o waati, sétanburukalo tile 8 kéra balikukalan selidonba ye.

Nyögonye in kofè, Mali ye naniyaw kimeli daminè san 1966. Maniya ninnu sira kùnbaw ye ka jamañà bo nogo la. Jamana dun tè se kà bo nogo la ni yeelen ma don cèw ni musow bëe lajèlen ye.

Balikukalan baarada sigira senkan. Bolofara dayèlèla musow ye. O bolofara in nyèsinnen bë mušow ka kalan ma. A b'u bila siraw kan, sira minnu b'u ka hadamaden-nya sabati.

Muso jòyòrò ye mun ye jama kònò ? A jòyòrò ka bon, a tè se ka fò ka ban. An ka jama kònò, ni musow manca ni cèw ye, a kulu fila bëe bë kë kelen ye. U bëe ka baara nafa ka bon faso kònò. N da tè se ka se musow ka baara bëe ma bi, nka n bë misali damadow di i n'a fò denw ladonni du, dugu saniyali, tobili, susuli ani baara caman wèrèw.

Teheran lajè ni bi cè, balikukalan ye nòba bò Mali kònò, nka an y'a jateminè ko cèw ta nò ka bon ni musow ta ye sinyè caman. O dela bolofara min dayèlèla musow ye balikukalan baarada la, n'an bë se k'a wele musow ladaa-

muli bolofara, o y'a jira k'an musow ka wuli k'an jò ; n'an ma tèmè cèw la, an ka kun u la. O hukumu kònò, fèerè caman tigèra. Kalansow dayèlèla kà nyèsin musow ma. Gakuru yana jènsènna jamana kònò. Musow degera safunèdilan ani baara wèrèw la. Mali kònò, musow ka kalanso caman dayèlèla kà ban, Sikaso mara kònò, nyinan, kalan-so tan ni naani dayèlèla. Baara caman daminèna an ka mara kònò. Nka halibì, baara toba bë kò. An b'a nyini an ka tomba fè, n'o ye "UDPM" ye ani goférénama nyémogòw, ani musow ni denmisènw ka tonw nyémogow fè, u k'an dèmè ka musow nyèsin kalan ma walasa an faso na bò nògò la.

An ka foli kérénkérénnen bë ka taa bëe ma.

Ala k'an dèmè, ka kalan sinsin an ka jama kònò.

Ala ka jama taa nyè.

Aw ni ce, aw ni baraji.

An balimaw, nin ye madamu Jopu Fatumata Sanogò ka jemukan ye.

Dènba KONARE
Balikukalan
Baarada
Bamako

ARAJOLAKALAN

gafe kura dilanna balikukalan baarada
fè arajolakalan kan.

Gafe in ye anw ni aw yèrè ka gafe di-
lannen de ye, bawo aw tún ye baro minnu
lamèn arajolakalan hukumu kònò, olu de bë
gafe in kònò.

Arajolakalan gafe fòlò don. A bë la-
dilikanw di aw ma sira caman kan : sènè,
kènèya, duguw yiriwalisiraw, ani fèn wè-
rew.

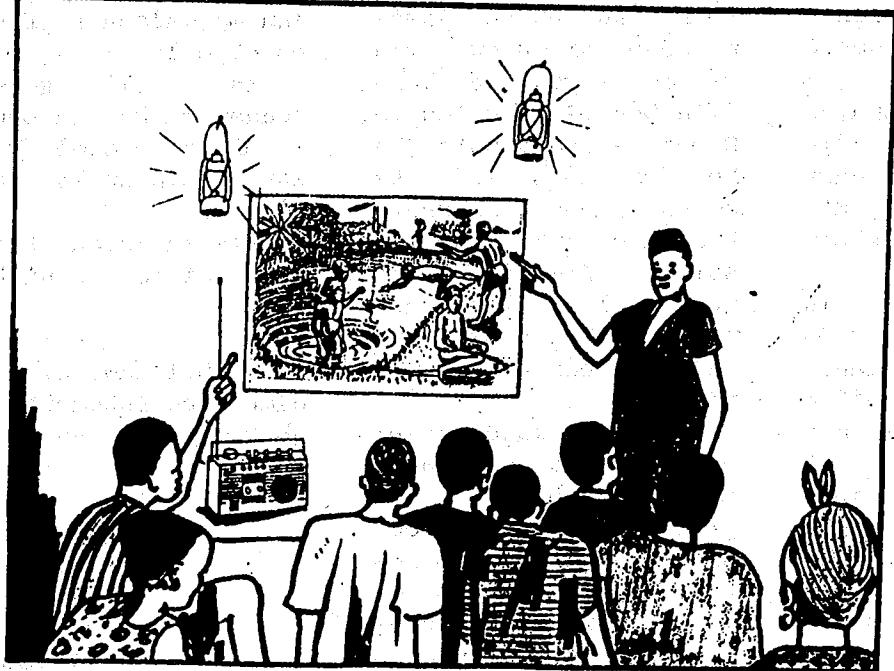
Gafe in bë sòrò balikukalan baarada
la Bamakò B.P. 62.

Asemoyi KEYITA
Balikukalan baarada
Bamakò

Balikukalan baarada
Araiobolofara

Arajolakalan

GAFE FOLÒ

Imprimerie - Illustration DNAFLA -

San 1986

LETERE KA BO NEEGU

Neegu, okutòburukalo tile 4 san
986.

N b'aw ladònniya ko Neegukaw ka
kalanso dayèlèlā okutoburukalo ti-
le 1 san 1986 ni hèrè ni badenya ye.

An b'a nyini aw fè, aw k'an dèmè
ni lakèrè ye sanni min b'an balo, o
ka ban.

An ka foli bè Amadu Danbele ye
ani a jènyògònw.

An ka foli bè karamògòw bée ye.

Musa BONE
ni Solomani DANBELE
Neegu
Moti

BALIKUKALAN BAARADA
B.P. 62
BAMAKO-MALI

PAR AVION

air mail

ARAJOBOLOFARA KA TAAMA

Okutoburu kònò, baliku-kalanbaarada ka arajabolofara ye taama kë Moti mara kònò. Taama in këra jamakalan hukumu de kònò walasa ka jèkuluw sigi minnu ka baara nyèsinnen bë arajo-lamèn ma.

Moti nyémögòw n'a duguw mò-gòw y'a jira ko jamakalan nali bënnna, bawo a bëna duguyiriwatiqw sinsin. Karamögòw kalanna. Kalan këra an ka kan naani na : bama-

nankan, bozokan, kaadòkan, fulakan. Jamakalan sera Moti kubeda wooròma : Koro, Jènè, Bankasi, Duyanzan, Moti, Tè-nènku.

Moti mara la, kalansow dayèlèla duguw la, duguyiriwatòw bë minnu kònò. O la sa, duguyiriwatiqw b'u jò ni kalan musaka tò bée ye. Asemoyi. KEYITA

SAMORA MASELI TORA KASARA LA

gola faaba la.

Samora Masèli tun ye Mozambiki peresidan ye. Farafinna jamanakuntigiba dò tun don. A y'a ka dinyèlatigè bée kë baara la walasa k'a ka jamana bò nògò la, ka farafinna kunkòròta.

Samora Masèli fatuli digira farafinna denw bée la. A y'a cèsiri kosèbè jonya ni siyawoloma kèleli la. A ka jamana kònò, a ye baaraw kë, minnu ye Mozambiki tògò bò farafinna ani dinyè fan bée.

Jamanakuntigi caman taara a ka janaja la. Pariti nyémogòdankan, n'o ye zenerali Amadu Baba JARA ye, o de taara Mali tògò la janaja in na.

Ala ka Samora Masèli dayòrò sumaya.

Samora Masèli tora awiyònkasara la okutoburukalo tèmènen. A tun bòtò don nyögonye nafama dò la An-

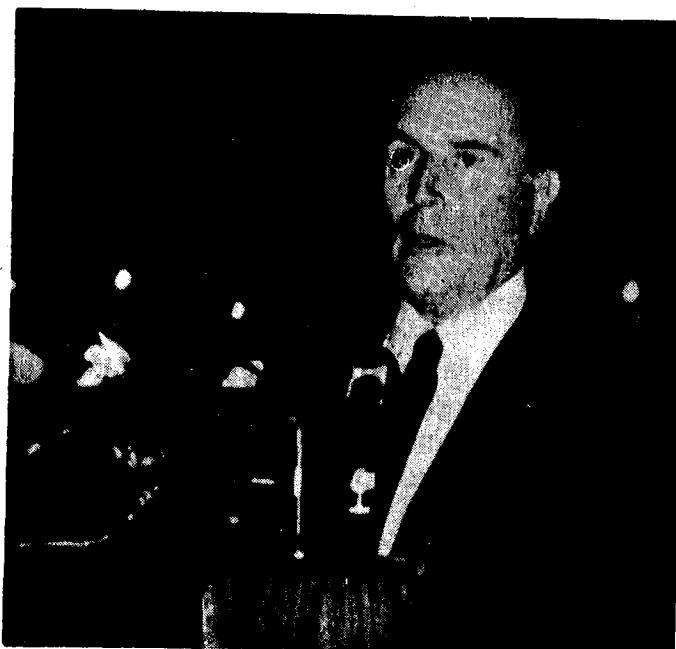
Dènba KONARE
Balikukan Baarada
Bamako

FARANSUWA MITERAN YE TAAMA KE
AN KA JAMANA KONO

Faransi peresidan, Faransuwa Mi-
teran, ye teriya taama kè an ka ja-
mana kònò. A kunbera Senu awiyasòn
na desanburu kalo tile 15 zenerali
Musa Tarawele fè. K'a ta Senu awi-
yasòn na, fo Kuluba, bamakòkaw bò-
ra, k'u ka nisondiya jira. Lakali-

tanyinina caman tun bè Miteran kò a
ka taama in senfè. Miteran, a n'a
furumuso n'a jènyògònw fanara Mali
nyémögòw fè.

Faransi peresidan ka taama y 'a
lase Tumutu fana. A bòra an fè kalo
tile 17 ka taa Burukina.

Faransuwa Miteran

Musa Tarawele

MALI MUSOW KA TONBA YE LAJEBEA KE

BAMAKO

Mali musow ka tònba, "UNFM", ye lajèba kè Bamakò zanwuye kalo tile 21 ni 22 ni 23.

Lajè in dayèlèla pérésidan Musa Tarawele fè. Cidenw bòra jamana caman na ka na lajè in na, i n'a fò Burukina, Benèn, Irisila, Iraki, Itali, Moritani, Sengali, Nizèri, Alibani, ani jamana wèrèw.

Lajè in senfè, biro kura sigira senkan. Biro in nyémògò kura kèra madamu Diko Masaran Konatè ye. A mògò tòw tògò file nin ye.

Madamu Koyita Kamisa Jara,
Madamu Sakò Kunba Jalo
Madamu Keyita Farima Samake,

Nin lajè in tun ye Mali musow ka lajèba naaninan de ye. A kuncèra kalo tile 23 Bamakò.

Dènba KONARE
Balikukalan Baarada
Bamakò

MALI NI BURUKINA FASO DANFARAKO KIRI TIGERA

Danfarako min tun bè Mali ni Burukina faso cè, o kiri tigèra desanburu tile 22. Kiri in tigèra dinyè jamana hòronyalenw ka sariyatigètonba de fè. Jèkulu min taara Mali tògò la sariyatigèyòrò in na, o nyémogoya tun bè an ka minisiri A-budaramani Mayiga bolo.

Mali jèra ni kiritigèkan in ye. Agasèri kòrónyanfan kéra Burukina faso ta ye. A telibinyanfan kéra Mali ta ye. Juluna, Kunya, Sèliba,

Duna, nin dugu naani ninnu ye Mali duguw ye. O ko faranfasiyara ka ban pewu. Fèn min ye falakònònaw ye, mògò faamuyalenba saba bëna sugandi sariyatigètonba fè. Olu de bëna dancè ci jamana fila ninnu cè Agasèri falaw kònò.

Denba KONARE
Balikukalan Baarada
Bamakò

J A B I W

Nyininkali minnu tun bè nyètaa boli kérènkérènnen kono, olu filè :

Sira dalenw :

- 1 Sokonobagan don, a sago bè dun
- 2 Fèn don, n'a y'i kin i bè sa
- 3 Dabaa
- 4 Nonabila gansan don
- 5 Ka teliya ka taa
- 6 Nonabila gansanw don.

Sira jolenw :

- 2 Mogotogc don
- 3 Don don, min bè kunbèn ni nisondiya ye Mali kono.
- 4 Wulakonobagan don, silamèw t'a sogo dun.

	1	2	3	4	5	6
1	M	I	S	I		
2		S	A			
3		A	L	A		
4			I			
5			B	O	L	I
6			A		E	

KUMA KOROMA

Nin ye fèn do ye dinyè kono. A bè denw solo, nka a tè den wolo.
O ye mun fèn ye ?

Docèn : Konarè
Santanbugu
Nyosonbugu mara la.

Walasa ka se a ka foro la, nin cè in ka kan ka taa sira jumèn fè ?
Fòlò, filanan, sabanan, walima naaninan ?

